

2009

100113

ECONOMICS - I (Optional)

अर्थशास्त्र - I (वैकल्पिक)

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers to this paper must be written either in English or in Marathi.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is compulsory. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer any four of the following questions (10 Marks each) :

पुढील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (गुण प्रत्येकी 10) :

(a) Critically evaluate 'the compensation principle' of social welfare.
सामाजिक कल्याणाच्या भरपाई तत्वाचे टीकात्मक मुल्यमापन करा.	10
(b) Examine the monetary and fiscal measures to control inflation.
स्फितीच्या नियंत्रणासाठी मौद्रिक आणि राजकोषीय उपायांचे परीक्षण करा.	10
(c) Discuss the burden of internal and external public debt.
अंतर्गत आणि बाह्य सार्वजनिक कर्जभाराची चर्चा करा.	10
(d) Critically examine Ricardo's model of economic development.
रिकार्डोच्या आर्थिक विकास प्रतिमानाचे परीक्षण करा.	10
(e) Explain Solow's Neo classical growth model.
सोलोचे नवसनातनी वृद्धी प्रतिमान स्पष्ट करा.	10

www.mpscmaterial.com

SECTION - A

विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) (i) What are the major drawbacks of Marshallian utility analysis ?
मार्शलच्या उपयोगिता विश्लेषणातील प्रमुख दोष काय आहेत ?	5
(ii) What are the different forms of external economies of scale ?
उत्पादनातील वेगवेगळ्या बाह्य मितव्ययतांचे प्रकार कोणते ?	5

- (b) What is dumping ? Explain the equilibrium under dumping. 10
अवपुंजन म्हणजे काय ? अवपुंजनाच्या परिस्थितीत समतोल स्पष्ट करा.
- (c) Explain the loanable fund theory of interest. 10
व्याजाचा कर्जाऊ निधी सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (d) What are the measures of central tendency ? Explain the requirement of good 10
measures of central tendency.
केंद्रिय प्रवृत्तीची मोजमापे कोणती ? चांगल्या केंद्रिय प्रवृत्तीच्या मोजमापाच्या अटी स्पष्ट करा.

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) (i) Derive a demand curve from price consumption curve. 5
किंमत उपभोग वक्राच्या सहाय्याने मागणी वक्र तयार करा.
- (ii) Discuss the law of variable proportion. 5
बदलत्या प्रमाणाच्या नियमाची चर्चा करा.
- (b) Describe different wastes of monopolistic competition. 10
मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील विविध अपव्यय स्पष्ट करा.
- (c) Explain the risk and uncertainty theory of profit. 10
नफ्याचा धोका आणि अनिश्चितता सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (d) Calculate Karl Pearson's co-efficient of correlation for the following data : 10
x : 17 8 12 13 10 12
y : 15 7 10 11 8 9
खालील माहितीसाठी कार्ल पियर्सनचा सहसंबंध गुणक काढा :
क्ष : १७ ८ १२ १३ १० १२
य : १५ ७ १० ११ ८ ९

P.T.O.

SECTION - B
विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) (i) Explain the income method to measure National Income. 5
राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या मोजमापाची उत्पन्न पद्धती स्पष्ट करा.
- (ii) Explain Fisher's transaction approach to the quantity theory of money. 5
फिशरच्या चलन संख्यामान सिद्धांतातील व्यवहार दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- (b) 'Every supply creates its own demand' critically examine this statement. 10
'प्रत्येक पुरवठा आपली मागणी निर्माण करतो' या विधानाचे टिकात्मक परिक्षण करा.
- (c) Discuss the trade cycle theory of Hicks. 10
हिक्सच्या व्यापारचक्र सिद्धांताची चर्चा करा.
- (d) How is I S curve derived ? What are its properties ? 10
गुंतवणूक बचत वक्र (I S) कसा काढला जातो ? त्याची वैशिष्ट्ये काय आहेत ?

5. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) (i) What are the problems in measurement of National Income ? 5
राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या मोजमापातील अडचणी कोणत्या ?
- (ii) Elaborate on the important functions of money. 5
मुद्रेची महत्वाची कार्ये विस्ताराने स्पष्ट करा.
- (b) 'The intersection of the aggregate supply and the aggregate demand functions determines the equilibrium level of output and employment'. Explain. 10
'समग्र पुरवठा आणि समग्र मागणी फलन छेदबिंदूत समतोलित उत्पादन व रोजगार पातळी निश्चित होते.' स्पष्ट करा.
- (c) Discuss Samuelson's theory of trade cycle. 10
सॅमुअलसनच्या व्यापार चक्र सिद्धांताची चर्चा करा.
- (d) How Mundell - Fleming model explains the internal and external balance ? 10
मंडेल-फ्लेमिंग प्रतिमानाच्या सहाय्याने अंतर्गत व बाह्य संतुलन कसे साधता येते ते स्पष्ट करा ?

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) (i) Discuss the classical views of Public Finance in free market economy. 5
मुक्त बाजार अर्थव्यवस्थेतील सार्वजनिक वित्ताच्या सनातनी दृष्टीकोनाची चर्चा करा.
- (ii) What are the main functions of Central Bank ? 5
मध्यवर्ती बँकेची प्रमुख कार्ये सांगा.
- (b) Explain features of Merit Goods and Public Goods. 10
गुणात्मक वस्तु आणि सार्वजनिक वस्तुंची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (c) What are the main constituents of Indian Money Market ? 10
भारतीय मुद्राबाजारातील प्रमुख घटक सांगा.
- (d) Explain the banking sector reforms on the basis of the Narsimham Committee 1991 and 1998. 10
1991 आणि 1998 च्या नरसिंहम समितीच्या आधारे बँक क्षेत्रातील सुधारणा स्पष्ट करा.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) (i) Discuss the factors that guide the choice of investment project in the Public Sector. 5
सार्वजनिक क्षेत्र प्रकल्पातील गुंतवणूक निवडीसाठी मार्गदर्शन करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- (ii) Explain the quantitative methods of credit control. 5
पतनियंत्रणाच्या संख्यात्मक पद्धती स्पष्ट करा.

P.T.O.

- (b) Discuss the various sources of Public Revenue.

सार्वजनिक महसुलाच्या विविध स्रोतांची चर्चा करा.

- (c) Explain the significance of capital market in economic development.

भांडवल बाजाराचे आर्थिक विकासातील महत्त्व स्पष्ट करा.

- (d) How do repos and revers repos affect liquidity ?

रिपो आणि प्रतिरिपो व्यवहारांचे रोखतेवर कसे परिणाम होतात ?

SECTION - D

विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) (i) Explain the concept of sustainable development.

5

निरंतर विकास ही संकल्पना स्पष्ट करा.

- (ii) Discuss the role of foreign capital in economic development.

5

आर्थिक विकासातील विदेशी भांडवलाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

- (b) Explain the economic factors which are determining economic development.

10

आर्थिक विकास निर्धारित करणारे आर्थिक घटक स्पष्ट करा.

- (c) 'Trade is an engine of growth' critically examine this statement.

10

'व्यापार हे वृद्धीचे इंजिन आहे' या विधानाचे टिकात्मक परिक्षण करा.

- (d) Explain the objectives and functions of WTO.

10

विश्व व्यापार संघटनेची उद्दिष्टे आणि कार्ये स्पष्ट करा.

9. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) (i) What are the indicators of sustainable development ?
निरंतर विकासाचे दर्शक कोणते ?	5
(ii) What are the important arguments in favour of MNCs ?
बहुराष्ट्रीय कंपन्यांच्या बाजूने महत्वाचे युक्तीवाद कोणते ?	5
(b) Explain meaning and measurement of HDI and bring out its limitations.
मानवी विकास निर्देशांकांचा अर्थ आणि मोजमाप स्पष्ट करा आणि त्याच्या मर्यादा सांगा.	10
(c) Critically examine Heckscher-Ohlin theory of International Trade.
आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या हेक्शर-ओहलीन सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.	10
(d) What are the main objectives of SAARC ?
सार्कची प्रमुख उद्दिष्टे काय आहेत ?	10

- o O o -

www.mpscmaterial.com